

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om Fångvårdens utbildningscentral

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 oktober 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om Fångvårdens utbildningscentral (RP 127/2001 rd) till lagutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har förvaltningsutskottet och kulturutskottet lämnat utlåtanden i saken (FvUU 18/2001 rd och KuUU 10/2001 rd). Utlåtandena ingår som bilaga till betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Leena Kuusama, justitieministeriet
- regeringsrådet Matti Rajakylä, undervisningsministeriet
- sakkunniga Päivi Rajala, Finlands Kommunförbund
- sakkunniga Aimo Myllylä, Fångvårdens utbildningscentral
- huvudförtroendeman Irene Litmanen, Vankeinhoidon Henkilökuntaliitto VHHL ry
- sekreterare Reima Laakso, Vankilavirkailijain Liitto VVL ry.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från inrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Fångvårdens utbildningscentral skall ändras och kompletteras med bestämmelser om ordnande av yrkeshögskoleexamen inom området. Examen skall avläggas vid yrkeshögskolan Laurea i Nyland. Laurea skall i samarbete med Fångvårdens utbildningscentral ha hand om utbildningen. Yr-

keshögskoleundervisningen kommer enligt planerna att inledas hösten 2002.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

*Motivering**Allmänt*

När lagutskottet behandlade regeringens proposition om omorganisering av de kriminalpolitiska uppgifterna och uppgifterna i anknytning till verkställigheten av straff konstaterade det att det fanns behov av att se över utbildningen inom fångvårdsområdet. Utbildningen för fångvaktare bör ses över för att de skall klara av också nya, allsidigare uppgifter som kommer med utvecklingen av straffverkställigheten (LaUB 13/2000 rd).

I propositionen föreslås att straffverkställighetsbranschen i enlighet med utvecklingen av det allmänna utbildningssystemet skall ordna undervisning på yrkeshögskolenivå som ger behörighet för chefs- och expertuppdrag på området. En examen på yrkeshögskolenivå avses ersätta den nuvarande fångvårdsexamen. Regeringen lägger fram problemen och bristerna med det nuvarande utbildningssystemet i motiveringen.

Omstruktureringen av fångvården kräver djupare och bredare kompetens än förut. Grundexamen i fångvård och fångvårdsexamen utgör för tillfället tillsammans examen på institutsnivå inom fångvårdsområdet. De nuvarande examina är inte i linje med det allmänna utbildningssystemet i och med att de placerar sig mellan andra stadiet och högskolenivån. Examina medger inte fortsatta studier och den behörighet det ger inskränker sig till det relativt snäva fångvårdsområdet.

Enligt propositionens motivering skall den nya examen vara mera omfattande än tidigare. Den skall ge behörighet inte bara för fångvårdsområdet utan också för andra uppgifter inom straffverkställighet, möjliggöra arbete inom närstående branscher och förbättra möjligheterna till vidareutbildning och kompletterande utbildning.

Propositionen innebär inte några ändringar i grundexamen i fångvård. Utskottet understryker att också grundexamen behöver utvecklas för att

svara mot moderna fångvårdskrav. I sitt ovan nämnda betänkande framhöll utskottet att lönegrunderna för fångvaktare måste ses över i motsvarighet till anspråken i arbetet och de nya utbildningskraven. Med hjälp av bättre löner är det möjligt att locka högre utbildad personal till området.

I linje med sitt tidigare ställningstagande anser utskottet att utbildningen inom fångvårdsområdet behöver ses över och tillstyrker lagförslaget i propositionen med en del anmärkningar.

Finansieringen av yrkeshögskoleundervisningen

Den nya utbildningen inom brottspåföljdsområdet är utbildning som ges i enlighet med lagen om yrkeshögskolestudier och leder till yrkeshögskoleexamen. Den finansieras på samma sätt som annan liknande utbildning. Staten och kommunerna svarar för finansieringen av yrkeshögskolornas driftskostnader så att kommunernas finansiella bidrag är 43 och statens 57 procent.

Förvaltningsutskottet tillstyrker lagförslagen i alla andra delar än i fråga om finansieringen. Som skäl anför utskottet att fångvården hör till statens uppgifter och att staten hittills har finansierat utbildningen inom fångvården i sin helhet. Trots att utbildningsprogrammet är bredare än förut ger det knappast de studerande större kompetens för uppgifter inom det sociala området, menar förvaltningsutskottet. Det är helt klart fråga om att kostnaderna för en utbildning som ligger i statens intresse delvis skall föras över på kommunerna. Detta innebär att kommunerna påförs en ny uppgift, påpekar förvaltningsutskottet. Därför måste förslaget innehålla en tillbörlig finansiell plan för hur de kostnader som kommunerna åsamkas av utbildningen skall täckas.

Kulturutskottet framhåller i sin tur i sitt utlåtande att det föreslagna arrangemanget är smidigt anpassbart till det finska yrkeshögskolsystemet.

Lagutskottet framhåller att det i reformen inte är fråga om att flytta över en ny uppgift från staten på kommunerna utan bara om att utveckla det

existerande utbildningssystemet så att det bättre tar hänsyn till arbetsgivarnas behov. Yrkeshögskolesystemet skapades enkom för detta ändamål, med andra med en klarare ambition än universiteten att utbilda människor med kompetens för praktiska yrken och expertuppdrag oberoende av om de arbetar för privata arbetsgivare eller kommunerna eller staten.

Den föreslagna finansiella modellen följer grundtanken bakom finansieringen av yrkeshögskoleundervisningen samt undervisnings- och kulturväsendet. Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna är densamma i all utbildning, med undantag för polis- och militärutbildningen. Det görs således i regel ingen skillnad mellan olika utbildningsområden på den grunden vilka yrken utbildningen leder till eller i vems tjänst de utbildade kommer att söka sig. Lagutskottet menar att utbildningsprogrammet

på brottspåföljdsområdet inte bör avvika från den allmänna finansiella modellen för yrkeshögskolesystemet.

Med hänsyn till att bara omkring 20 studerande årligen tas in till yrkeshögskoleutbildning inom fängvården har propositionen marginella verkningar för statens och kommunernas ekonomi och kostnadsfördelningen mellan dem med tanke på hela det finansiella systemet. I kommunerna fördelas den ekonomiska bördan av utbildningen i relation till invånarunderlaget.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 20 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Annika Lapintie /vänst
Paula Lehtomäki /cent

Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Susanna Rahkonen /sd
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Timo Seppälä /saml
Lasse Virén /saml.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Timo Tuovinen.

RESERVATION

Motivering

En omorganisering av fångvårdsutbildningen är värd allt stöd. Men modellen för finansiering av utbildningen i propositionen är varken fungerande eller lämplig.

Hittills har fångvårdsutbildningen helt finansierats av staten. Om lagförslaget godkänns utan ändringar betyder det att kostnaderna för fångvårdsutbildningen delvis lyfts över på kommunerna. Detta är inte motiverat, eftersom fångvårdsutbildningen till sin natur är det slag av verksamhet som ligger i statens intresse. Om kommunerna påförs helt nya uppgifter, bör förslaget vid sidan av de allmänna förutsättningarna också innehålla en adekvat finansiell plan och modell för hur kostnaderna för kommunerna skall täckas.

Det är inte lämpligt att åberopa samma lösning för finansieringen av fångvårdsutbildningen som för utbildningen inom räddningsväsendet. Räddningsväsendet är en lagfäst kommunal uppgift. Också utbildningen inom räddningsväsendet har ingått i kommunernas behörighet och därmed har kommunerna deltagit i utbildningen på andra stadiet inom räddningsväsendet. Ur kommunernas synvinkel finns det inget skäl att jämföra de finansiella modellerna för utbildningen inom räddningsväsendet och fångvården eftersom de grundläggande uppgifterna för båda är så olika.

Utöver det ovan sagda bör det dessutom uppmärksammas att såväl militär- som polisutbild-

ningen helt ordnas på statens bekostnad. Fångvården kan på goda grunder jämföras med dessa yrkesområden och därmed bör kostnaderna betalas av staten.

Förslaget

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att 1 b § i lagförslaget i utskottets betänkande godkänns med följande ändring:

1 b §

Finansiering av yrkeshögskoleundervisningen

För driftskostnaderna för den utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen beviljas yrkeshögskolan Laurea finansiering enligt bestämmelserna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998), dock så att staten svarar för finansieringen till fullt belopp. Yrkeshögskolan ersätter Fångvårdens utbildningscentral för den utbildning som utbildningscentralen ger. Yrkeshögskolan och utbildningscentralen fastställer årligen ersättningens storlek före ingången av finansåret. Ersättningen bestäms utifrån det beräknade priset per enhet för yrkeshögskoleexamen och antalet studerande.

(2 mom. som i LaUB)

Helsingfors den 20 november 2001

Kari Myllyniemi /cent
Paula Lehtomäki /cent
Mauri Salo /cent

Tero Rönni /sd
Sulo Aittoniemi /alk
Toimi Kankaanniemi /kd